

Fehér gólya fiókgyűrűzési program

Cél

A fehér gólyák költési eredményeinek dokumentálása, a biztonságosan megközelíthető fészkek egy részében a fiókák jelölése, valamint a vizsgált fészkek környezetében a madarakra veszélyes elektromos hálózati elemek felmérése. A hazai fészkelő fehér gólya állomány szezonális vonulásának, valamint a diszperziós mozgásának vizsgálata, a madarak túlélésének és a mortalitási tényezők felmérése.

Módszer

A fehér gólyák költési eredményeit az MME tagok és a lakosság folyamatosan figyelemmel kíséri, és a legtöbb adat beérkezik az online felületre.

Az aktív monitoringra, valamint a fiókák gyűrűzésére a biztonságosan megközelíthető fészkeket ki kell jelölni. Nem cél egy-egy terület, település összes fészkrét ellenőrizni és valamennyi fiókat megjelölni, ezt mintavételszerűen kell végezni, lehetőleg évről évre ugyanazokban a lakott fészkekben.

A jelölés a madárgyűrűzés szakmai és etikai szabályai alapján történhet, csak az erre jogosult, madárgyűrűzési engedéllyel rendelkező személy vezetésével.

A fészkek megközelítése során az állatvédelmi és a munkavédelmi szempontokat kell szem előtt tartani.

A jelölés a Madárgyűrűzési Központ által kiadott fémgyűrűvel történik a következők alapján: Csak fémgyűrű esetén (színes műanyag jelölés nélkül): tibiotalpus-on („fent”) elhelyezett festett karakteres gólya gyűrű (L sorozat). Műanyag színes gyűrű használata esetén: tarsometatarsus-on („lent”) elhelyezett kormorán gyűrű (PH sorozat) és tibiotalpus-on („fent”) elhelyezett színes gólyagyűrű. Ez utóbbit ragasztani kell. Önmagában a kormorán gyűrű (PH sorozat) alkalmazása kerülendő.

A jelölést követő – a kirepülés előtti – időszakban ellenőrizni kell a gólyafészkeket, fel kell jegyezni a fiókszámot. Ha a fiókszám változott, törekedni kell a fészkekben lévő madarak gyűrűjeinek távcsöves azonosítására.

A jelölésbe bevont fészkek környezetében fel kell mérni a szomszédos oszlopok típusait. Ehhez segítséget ad a „Madarak és légvetetékek” MME kiadvány

(<http://mek.oszk.hu/13500/13519/13519.pdf>)

Az esetleges elhullásokat dokumentálni kell, függetlenül attól, hogy a tetem gyűrűs vagy nem. Ezt az erre kialakított Google Form (<http://www.mme.hu/aramutott-madarak-bejelentese>) adatlapon vagy regisztrált felhasználók esetén az MME TOTEM adatbázisába kell feltölteni (<http://totem.mme.hu/>). Gyűrűs madár kézrekerülése esetén a Madárgyűrűzési Központot is értesíteni kell (ringers@mme.hu).

Adminisztráció

Az MME Monitoring és Kutatási Osztály szervezi az országos projektet és segíti az adminisztrációt.

Az adatok könyvelése az MME gólyafészkek azonosító alapján történik. Az adminisztráció során ellenőrizni kell a gólyafészkek alapadatait és szükség esetén módosítani vagy frissíteni kell az adatokat. A madárgyűrűzési adatokat a Tringa rendszerben szintén a gólyafészkekazonosító alapján kell rögzíteni.

Az adminisztrációt színes jelölés esetén 15 napon belül el kell végezni. Az MME gólyaadatbázisba a fészkelési eredményeket mihamarabb rögzíteni kell.

Állatvédelem

A fészkek megközelítése során az állatvédelmi szempontokat be kell tartani. Ügyelni kell a madár testi épségére, különös tekintettel a még növekedésben lévő evezőtollak épségére.

A fészket a veszélyes anyagoktól (pl. bálamadzag, bármilyen hulladék, ami veszélyt jelent a madarakra) meg kell tisztítani.

Ügyelni kell arra, hogy a fészkek ne sérüljön a munkavégzés (megközelítés, gyűrűzés) során.

Munkavédelem

Törekedni kellene arra, hogy a területileg illetékes áramszolgáltatók biztosítsák az emelőkosaras gépjárművet. Elektromos távvezeték tartóoszlopon csak olyan fészkekben végezhető a jelölés, amelyek

mesterséges gólyafészektartóval van kiemelve. Meg kell győződni arról, hogy a fészekanyag nem érintkezik föld-fázis zárlat forrását jelentő szerelvényekkel, szerkezeti elemekkel.

Az emelőkosárban csak olyan személy tartózkodhat, aki előzőleg munkavédelmi oktatásban vett részt. Munkavédelmi felszerelés (pl. védősisak) viselése kötelező.

Az emelőkocsi környezetében biztonsági sávot kell kialakítani, az érdeklődők védelme érdekében. Kémények és egyéb (nem elektromos hálózat részét képező) oszlopok, fák esetén figyelni kell ezek állapotára.

A tevékenység és a fiókák bemutatása

Az érdeklődőknek ismertetni kell a program célját és a módszert el kell magyarázni. A fészekből egy fiókát le lehet hozni, és az érdeklődőknek be lehet mutatni a jelölőgyűrűk felhelyezését. A műveletet 5 percen belül el kell végezni és a fészekből kivett fiókát minden további tevékenység nélkül vissza kell helyezni a fészekbe. Ha hulladék (bálamadzag) került a madárra, érdemes a mentést az érdeklődőknek is bemutatni.